

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 3.

Söndagen den 15 Maj.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Föredrogos för vederbörlig remiss de på talmannens bord hvilande motioner; och hänvisades:

Herr *L. F. Odells* motion, n:o 75, till statsutskottet;

Herr *C. F. Petterssons* i Dänningelanda motion, n:o 76, till statsutskottet;

Herr *E. P. Jonssons* i Myre motion, n:o 77, till bankoutskottet;

Herr *I. Månssons* m. fl:s motion, n:o 78, till bevillningsutskottet;

Herr *I. Månssons* motion, n:o 79, till statsutskottet;

Herr *A. V. Lunds* motion, n:o 80, till konstitutionsutskottet;

Herr *J. Anderssons* i Lysvik motioner, n:o 81 till statsutskottet och n:o 82 till bevillningsutskottet;

Herr *A. Brodins* motion, n:o 83, till tillfälligt utskott;

Herr *J. Sjöbergs* i Bodaryd motion, n:o 84, till statsutskottet;

Herr *A. Nilssons* i Rinkaby motion, n:o 85, till bankoutskottet;

Herr *W. Farups* motion, n:o 86, till bevillningsutskottet;

Herr *A. G. Andersons* i Himmelsby motion, n:o 87, till statsutskottet;

Herr vice talmannen *Sv. Nilssons* motion, n:o 88, till bevillningsutskottet;

Herr *N. Nilssons* i Skärhus motion, n:o 89, till konstitutionsutskottet;

Herr *N. Perssons* i Vadensjö motion, n:o 90, till lagutskottet;

Herr *P. Pehrsons* i Törneryd motioner, n:o 91 till lagutskottet och n:o 92 till bankoutskottet;

Herr *P. Sahlströms* motion, n:o 93, till statsutskottet;

Andra Kammarens Prot. 1887. B. N:o 3.

Herr *A. Bokströms* motioner, n:o 94 till bevillningsutskottet samt n:is 95 och 96 till bankoutskottet;

Herrar *Aug. Danielssons* och *N. Wallmarks* motion, n:o 97, till tillfälligt utskott;

Herr *E. Nyströms* motioner, n:o 98 till lagutskottet, n:o 99 till bankoutskottet och n:o 100 till bevillningsutskottet;

Herr *Liss Ol. Larssons* motioner, n:o 101 till tillfälligt utskott och n:o 102 till bevillningsutskottet; och

Herr *C. Perssons* i Stallerhult motion, n:o 103, till lagutskottet.

§ 2.

Ilärefter aflemnades ytterligare motioner af:

Herr *A. Hansson* i Solberga:

N:o 104, om afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären; och

N:o 105, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Falun;

Herr *Ol. Andersson* i Lyckorna, n:o 106, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående helgonskyldens utgörande i Lunds stift och Halland;

Herr *E. Hammarlund*, n:o 107, om upphäfvande af tullen å friska frukter, bär och grönsaker;

Herr *A. Hygrell*, n:o 108, om vissa, jägmästare nu tillkommande, extra ersättnings utslutande från beräknade tillgångar vid löne-reglering för skogsstaten;

Herr *G. Sundling*, n:o 109, om skattefrälseräntornas inlösen till statsverket;

Herr *J. Bromée*, n:o 110, om ändringar i tulltaxan;

Herr *P. Nilsson* i Råby, n:o 111, om ändring i grunderna för hypoteksföreningarnes verksamhet;

Herr *G. A. Wändahl*, n:o 112, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Sundsvall;

Herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 113, om ändrad lydelse af 17 kap. 12 § handelsbalken;

Herr *A. Göransson*, n:o 114, om ändrad lydelse af 15, 16 och 18 §§ riksdagsordningen;

Herr *O. Bondeson*, n:o 115, om ändrad lydelse af 11 kap. 10 och 12 §§ strafflagen;

Herr *G. Sundberg*, n:o 116, om tillägg till kongl. kungörelsen, huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875;

Herr *C. A. Neiglick*, n:o 117, om ändrade bestämmelser i afseende å kronoarrendatorernas arrendevilkor;

Herr *A. V. Ljungman*, n:o 118, om statsanslag för telefonanläggningar i bohuslänska skärgården;

Herr *J. H. G. Fredholm*, n:o 119, om öfverflyttning af en del af de å akademiens för de fria konsterna stat uppförda anslag till det på nationalmusei stat uppförda reservationsanslaget;

Herr *O. Melin*, n:o 120, om lastpenningarnes upphörande;

Herr *J. Ohlsson* i Stockholm:

N:o 121, om förhöjning i tullen på ost; och

N:o 122, om ändringar i tulltaxan;

Herr *A. P. Danielson* m. fl., n:o 123, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kalmar; samt

Herr *M. Dahn*:

N:o 124, om ändring i löneregleringen för landsstatens tjänstemän m. m.; och

N:o 125, om ändring i gällande bestämmelser om inteckningsförnyande.

Dessa motioner begärdes på bordet och blefvo i följd deraf bordlagda.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *H. A. Sjöcrona* under 14 dagar fr. o. m. den 21 dennes,
och » *C. W. Collander* » 8 » » » » » 23 »

§ 4.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Måndagen den 16 Maj

kl. 1 e. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. friherre *G. Tamm* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående vissa åtgärder i afseende på förvaltningen af kronans domäner; och

angående nytt riksdags- och riksbankshus m. m.

Dessa kongl. propositioner, som begärdes på bordet, bordlades.

§ 2.

Härefter föredrogos de i gårdagens sammanträde bordlagda motioner, och hänvisades:

Herr *And. Hanssons* motioner, n:o 104 till statsutskottet och n:o 105 till bankoutskottet;

Herr *Ol. Anderssons* i Lyckorna motion, n:o 106, till tillfälligt utskott;

Herr *E. Hammarbunds* motion, n:o 107, till bevillningsutskottet;

Herr *A. Hygrells* motion, n:o 108, till statsutskottet;

Herr *G. Sundlings* motion, n:o 109, till statsutskottet;

Herr *J. Bromées* motion, n:o 110, till bevillningsutskottet;

Herr *P. Nilssons* i Råby motion, n:o 111, till statsutskottet;

Herr *G. A. Wändahls* motion, n:o 112, till bankoutskottet;

Herr *O. Ericksons* i Bjersby motion, n:o 113, till lagutskottet;

Herr *A. Göranssons* motion, n:o 114, till konstitutionsutskottet;

Herr *O. Bondesons* motion, n:o 115, till lagutskottet;

Herr *G. Sundbergs* motion, n:o 116, till tillfälligt utskott;

Herr *C. A. Neiglicks* motion, n:o 117, till statsutskottet;

Herr *A. V. Ljungmans* motion, n:o 118, till statsutskottet;

Herr *J. H. G. Fredholms* motion, n:o 119, till statsutskottet;

Herr *O. Melins* motion, n:o 120, till bevillningsutskottet;

Herr *J. Ohlssons* i Stockholm motioner, n:is 121 och 122, till bevillningsutskottet;

Herr *A. P. Danielsons* m. fl:s motion, n:o 123, till bankoutskottet; samt

Herr *M. Dahns* motioner, n:o 124 till statsutskottet och n:o 125 till lagutskottet.

§ 3.

Herr talmannen tillkännagaf, att han låtit uppgöra förslag till gruppering och fördelning af de motioner, som af kammaren blifvit hänvisade till behandling af tillfälligt utskott; hvilket förslag var af följande lydelse:

Förslag till fördelning af de inom Andra Kammaren väckta motioner, hvilka blifvit hänvisade till behandling af tillfälligt utskott.

Till behandling af ett tillfälligt utskott (n:o 1) torde få öfverlemnas motioner af:

Herr *E. W. Wretlind*, n:o 7, om ändring i bestämmelserna om examensväsendet vid universiteten i Upsala och Lund samt Karolinska institutet;

Herr *E. Hammarlund*, n:o 8, om utfärdande af föreskrifter rörande tiden för utbetalande af löner och arfvoden till lärarepersonalen vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor;

Herr *G. W. Svensson* i Rydaholm, n:o 69, om ändradt sätt för pensioners utbetalande från folkskolelärares pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa; och

Herr *O. Andersson* i Lyckorna, n:o 106, angående helgonskyldens utgörande i Lunds stift och Halland.

Till ett annat tillfälligt utskott (n:o 2) torde få öfverlemnas motioner af:

Herr *P. Näsman*, n:o 18, om tillägg till 15 § i kongl. förordningen angående försäljning af vin och maldrycker m. m. den 24 oktober 1885;

Herr *R. Gustafsson*, n:o 43, om tillägg till instruktionen för arbetareförsäkringskomitén i fråga om utarbetande af förslag till lag om skiljedomstolar mellan arbetsgifvare och arbetare;

Herr *E. G. Andersson* i Skeenda, n:o 64, om ändrade bestämmelser rörande utthyrande af åtskilliga lägenheter vid statens jernvägsstationer;

Herr *T. Tufvesson*, n:o 65, om undersökning rörande ifrågasatt jernvägsförbindelse mellan Hästveda i Kristianstads län och Halmstad;

Herr *A. Brodin*, n:o 83, om utarbetande af ny jernvägstaxa vid samtrafik mellan statens och enskilda banor samt utredning angående inköp för statens räkning af enskilda jernvägar; och

Herr *Liss Ol. Larsson*, n:o 101, om ändring i lagstiftningen angående försäljning af vin och maltdrycker.

Slutligen torde till ett tredje tillfälligt utskott (n:o 3) få öfverlemnas motioner af:

Herr *E. Beckman*, n:o 2, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till vallag;

Herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 16, om rätt för delegare i socken- eller distriktmagasin att besluta i fråga om användande af deras fonder och magasinens upplösning;

Herr *J. Anderson*, i Tenhult, n:o 47, om ändring i kongl. förordningen angående arvode för auktion å utmätt fastighet på landet m. m. den 30 november 1855;

Herr *A. G. Jönsson* i Mårarp, n:o 54, om ändring i gällande bestämmelser i afseende å vaktbetjentes vid postverket tjänstgöringstid;

Herr *P. Ersson* i Vestlandaholm, n:o 57, om ändrad tid för indelta arméns målskjutningsöfningar;

Herrarna *Aug. Danielsson* och *N. Wallmark*, n:o 97, om ändrade bestämmelser rörande anläggning af nybyggen eller torp å kronoparker inom Vester- och Norrbottens län; och

Herr *G. Sundberg*, n:o 116, om tillägg till kongl kungörelsen, huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875.

Detta förslag, som nu upplästes, blef af kammaren godkänt; och hade kammaren alltså beslutat att tillsätta tre tillfälliga utskott.

I afseende å dessa utskotts sammansättning fattades enahanda beslut som vid de närmast föregående riksdagarne, eller att i hvarje utskott skulle ingå nio ledamöter, men att några suppleanter för dessa ledamöter icke skulle utses.

Slutligen beslöt kammaren, jenväl på framställning af herr talmannen, att val af ledamöter i de sålunda beslutade tillfälliga utskotten skulle anställas vid början af kammarens sammanträde lördagen den 21 innevarande maj.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>C. A. Neiglick</i>	under 10 dagar fr. o. m. d. 25 Juni,
» <i>J. E. Ericsson</i> i Ahlberga	» 12 » » » 20 »
och » <i>P. Sahlström</i>	» 12 » » » 20 »

§ 5.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

§ 6.

Herr talmannen tillkännagaf, att till kammaren denna dag ankommit följande Kongl. Maj:ts utslag på de besvär, häradshöfdingen, riddaren af Kongl. Maj:ts nordstjerneorden C. W. Hedenström och grosshandlaren Sten Nordström i underdånighet anført deröfver att, sedan i följd deraf att Kongl. Maj:t under den 4 sistlidne mars jemlikt § 109 regeringsformen samt §§ 3 och 5 riksdagsordningen, med upplösande af då samlade Riksdag, förordnat om nya val i hela riket till Riksdagens Andra kammare samt kallat Riksdagen att ånyo sammanträda den 2 innevarande maj månad, inför magistraten i Gefle den 5 nästlidne april förrättats riksdagsmannaval, dervid enligt magistratens beslut två riksdagsmän blifvit valde;

men klagandena jemte andra personer, om hvilka nu ej är fråga, hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gefleborgs län, under förmenande att allenast en riksdagsman rätteligen skolat utses, öfverklagat valet och dervid anført, att den riksdag, som komme att sammanträda den 2 maj, vore att anse såsom en fortsättning af den upplösta riksdagen, att det försiggångna valet grundlagsenligt skolat hafva egenskap blott af ersättningsval för den lediga platsens fyllande med nyvald innehafvare; att således den officiella uppgift å folkmängden vid 1883 års slut, som legat till grund för Andra Kammarens sammansättning vid den löpande treårsperioden och hvilken uppgift vid det tillfälle, då Konungen genom sitt meddelande till Riksdagen förordnade om nya val till Andra Kammaren, var den, som senast blifvit till ledning för val af riksdagsmän officiellt meddelad, skolat ligga till grund för ersättningsval intill periodens slut samt att enligt denna uppgift staden Gefle icke egde att välja mer än en riksdagsman, såsom ock skedde år 1884, på grund hvaraf yrkats, att valet, hvarvid till riksdagsmännen blifvit utsedde lektorn P. P. Waldenström och skeppshyggmästaren O. A. Brodin, måtte såsom olagligt upphävas;

så har Kongl. Maj:ts befallningshafvande, efter det genom kungörelse, som den 14 nästlidne april varit i Post- och Inrikes Tidningar införd, vederbörande lemnats tillfälle att intill klockan tolf på dagen den 22 i samma månad, sig öfver besvären förklara, utan att likväl någon låtit sig med förklaring afhöra, genom utslag sistnämnde dag sig utlåtit: att, enär uti den af statistiska centralbyrån till ledning för riksdagsmannaval närmast före utlysandet af ifrågavarande offentliggjorda folkmängdsuppgift befolkningen i staden Gefle angifvits nppgå till tjugu tusen sjuhundrafemtiotre personer och vid sådant förhållande, jemlikt § 13 mom. 3 riksdagsordningen, två riksdagsmän i Andra Kammaren för staden skolat utses, hvadan magistratens derom fattade beslut vore lagligen grundadt; alltså blefvo besvären af Kongl. Maj:ts befallningshafvande lemnade utan afseende;

deri klagandena i underdånighet yrkat ändring; och har Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillkännagifvit att förklaring öfver besvären icke inom utsatt tid blifvit till Kongl. Maj:ts befallningshafvande aflemnad;

med Kongl. Maj:ts högsta domstol beslutet; gifvet Stockholms slott den 10 maj 1887.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär och finner skäl ej vara anfördt, som kan verka ändring i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag. Det vederbörande till underdånig efferrättelse länder.

Under Kongl. Maj:ts sekret.

Georg Carlson.

Efter uppläsandet af detta utslag lades detsamma till handlingarne.

§ 7.

Anmäldes och bordlades bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 2 c. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Lördagen den 21 Maj.

kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 10, 12, 13 och 14 innevarande maj.

§ 2.

Föredrogs och lades till handlingarne följande till kammaren ankomna Kongl. Maj:ts utslag.

Kongl. Maj:ts utslag uppå de besvär, dels professoren, riddaren af Kongl. Maj:ts nordstjerneorden Ernst Victor Nordling, bankdirektören, riddaren af vasaorden Wilhelm Uhlander, professoren Oscar Alin samt docenterna Hugo Blomberg. Ernst Trygger och David Davidson, dels ock baningenjören, riddaren af vasaorden J. Norrman i underdånighet anført öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Upsala län utslag den 21 april 1887 i anledning af Norrmans kal-

gan öfver det inför magistraten i Upsala den 1 i samma månad för-
rättade val till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till
den 1 januari 1888; uti hvilket mål af handlingarne inhemtas:

att sedan Kongl. Maj:t, med upplösande af Riksdagen, förordnat om nya val i hela riket till Riksdagens Andra Kammare och genom bref kallat Riksdagen att sammanträda måndagen den 2 maj 1887, hvarom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala län genom cirkulär af den 4 sistlidne mars erhållit förståndigande för vidtagande af åtgärd, som på grund af § 18 i riksdagsordningen Kongl. Maj:ts befallningshafvande åläge, hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom skrifvelse den 11 mars underrättat magistraten i Upsala om det af nämnda anledning förestående riksdagsmannaval för staden, hvarjemte Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom skrifvelse den 12 mars underrättat magistraten att, efter det Kongl. Maj:t den 7 i samma månad anbefalt statistiska centralbyrån att skyndsamt utarbета och offentliggöra folkmängdsuppgifter, grundade på förhållandena den 31 december 1885, att tjena till ledning vid instundande riksdagsmannaval till Andra Kammaren i rikets städer samt i de valkretsar å landet, der val skedde genom elektor, statistiska centralbyrån meddelat, att folkmängden i Upsala den 31 december 1885 utgjort tjugu tusen tvåhundra två personer;

att magistraten i Upsala derefter genom beslut den 18 mars, enär de val till Riksdagens Andra Kammare, som skulle ega rum i följd af Konungens förordnande om nya val, uttryckligen vore i 2 mom. 15 § riksdagsordningen likställda med de val, som ifrågakomme, då under loppet af en i 13 § riksdagsordningen bestämd period af tre år riksdagsman för Andra Kammaren eljest afginge; enär, enligt såväl gällande lag som bestämd lagtillämpning beträffande sistnämnda val, andra förhållanden i afseende å folkmängden icke kunde läggas till grund för dessa val, än de, som varit bestämmande vid det för treårsperioden verkställda val, hvarom i 1 mom. 15 § riksdagsordningen stadgades; enär i följd häraf antalet riksdagsmän i Andra Kammaren icke lagligen kunde under treårsperioden genom ersättningsval ökas, och enär vid det i september månad 1884 i Upsala senast hållna val för nu löpande treårsperiod Upsala stads folkmängd enligt officiella uppgifter utgjort mer än tio tusen men mindre än tjugu tusen, samt följaktligen endast en riksdagsman kunnat, jemlikt 3 mom. 13 § riksdagsordningen, för staden väljas, fördenskull och utan afseende å den omständighet att, enligt hvad upplyst blifvit, stadens folkmängd den 31 december 1885 uppgått till tjugu tusen tvåhundra två, funnit sig lagligen förpligtad att utsätta nytt val af allenast en riksdagsman för tiden till den 1 januari 1888 samt förordnat om kungörelse utfärdande för att kalla stadens röstberättigade invånare att klockan tio förmiddagen fredagen den 1 nästlidne April inför magistraten å stadens rådhus sig infinna för val af en riksdagsman i Andra Kammaren för tiden till den 1 januari 1888;

att, sedan vid valförrättningens företagande den 1 april magistratens den 18 sistlidne mars i ärendet hållna protokoll blifvit uppläst, klaganden Norrman yrkat att två riksdagsmän måtte på grund

af § 13 mom. 3 riksdagsordningen vid förrättningen få väljas, magistraten genom afsagdt beslut på förut angifna grunder funnit skäligt lemna klagandens yrkande utan afseende, hvarefter och sedan valförrättningen företagits och vid verkställd summering af alla afgifna röster professoren med mera H. L. Rydin befunnits hafva erhållit 576 röster och landshöfdingen med mera greve A. L. Hamilton 344 röster, professoren Rydin förklarats vara utsedd till ledamot i Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 januari 1888;

att Norrman hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverklagat valförrättningen och med återopande af mom. 3 § 13 riksdagsordningen äfvensom af det förhållande att Upsala stad enligt officiella uppgifter egde en folkmängd af mer än tjugu tusen invånare, yrkat att Kongl. Maj:ts befallningshafvande måtte, med ändring af magistratens ifrågavarande beslut, förordna om val af ytterligare en riksdagsman för Upsala stad för den tid, som återstode af treårsperioden 1885—1887;

att extra ordinarie professoren H. Almkvist, akademiotarien Johan Östberg, skolläraren B. Gauffin och konsistorieamanuensen C. G. Wretling i afgifven förklaring, jemte instämmande med klaganden derutinnan att två riksdagsmän bort för Upsala stad utväljas, yrkat att valet i sin helhet måtte upphävas och nytt val af två riksdagsmän anställas;

samt att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i öfverklagade utslaget yttrat: att, alldenstund i riksdagsordningen icke förekomme något stadgande, föranledande dertill att, sedan Kongl. Maj:ten den 4 sistlidne mars, med upplösande af Riksdagen, förordnat om nya val i hela riket till Andra Kammaren, antalet af de ledamöter deri, som vid det nya valet skulle utses, borde bestämmas efter annan grund än den i 13 § 3 mom. riksdagsordningen stadgade, samt vid sådant förhållande i Upsala stad en ledamot borde utses för hvarje fullt tal af tio tusen utaf folkmängden i staden vid tiden för ifrågavarande val: för den skull och emedan utredning angående folkmängden icke förefunnes för senare tid än den 31 december 1885 samt, enligt af statistiska centralbyrån meddelad officiel uppgift, folkmängden i Upsala stad då uppgått till tjugu tusen tvåhundra två personer; ty funne Kongl. Maj:ts befallningshafvande skäligt förklara, att två riksdagsmän för staden hade bort väljas till ledamöter i Andra Kammaren för tiden till den 1 januari 1888; men när magistraten i Upsala den 18 sistlidne mars beslutat att allenast en riksdagsman skulle för staden väljas och i enlighet dermed uti utfärdad kungörelse kallat stadens vid riksdagsmannaval röstberättigade invånare att den 1 nästlidne april verkställa valet, hvilket ock nämnde dag försiggått, då professoren med mera Herman Ludvig Rydin blifvit till riksdagsman vald med 576 röster, pröfvade Kongl. Maj:ts befallningshafvande skäligt, med undanrödjande såväl af magistratens oförmälda beslut af den 18 sistlidne mars som ock af sjelfva valet, förordna, att nytt val skulle ega rum af två riksdagsmän till ledamöter i Andra Kammaren för Upsala stad för oförmälda tid, hvarom magistraten hade att i laga ordning gå i författning;

deri klagandena i underdånighet yrkat ändring, Norrman så vidt hans hos Kongl. Maj:ts befälningshafvande förda talan icke bifallits: öfver hvilka besvär före detta revisionssekreteraren med mera Carl von Bahr, extra ordinarie professoren Almkvist, konsistorieamanuensen Wretlind, skolläraren Gauffin och akademintarien Östberg i underdånighet sig förklarar; med Kongl. Maj:ts högsta domstol beslutet; gifvet Stockholms slott den 18 maj 1887.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär och finner skäl ej vara anfördt, som kan verka ändring i Kongl. Maj:ts befälningshafvandes utslag. Det vederbörande till underdånig efter rättelse länder.

Under Kongl. Maj:ts Sekret.

Georg Carlson.

§ 3.

Upplästes ett till kammaren ingifvet sjukbetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammar, grosshandlaren P. Hammarberg, genom akut muskelinflammation för den närmaste framtiden är förhindrad att bevista kammarens sammanträden, intygar Stockholm den 21 maj 1887.

Carl J. Rossander.

Kir. prof.

§ 4.

Vid härefter anställt val af nio ledamöter i hvartera af de tre tillfälliga utskott, kammaren beslutat tillsätta, utsågos till:

Ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 1:

Herr	<i>S. G. von Friesen</i>	med 178 röster
»	<i>A. Nilsson i Rinkaby</i>	» 178 »
»	<i>C. A. Oléhn</i>	» 178 »
»	<i>L. Pålsson</i>	» 178 »
»	<i>G. V. Svensson i Rydaholm</i>	» 178 »
»	<i>C. F. Winkrans</i>	» 178 »
»	<i>Back Per Ersson</i>	» 177 »
»	<i>E. Forsselius</i>	» 177 »
och	» <i>G. F. Östberg</i>	» 177 »

Ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 2:

Herr	<i>J. A. Andreason</i>	med 133 röster
»	<i>J. H. Dieden</i>	» 133 »
»	<i>J. Eklund</i>	» 133 »
»	<i>C. J. Jakobson</i>	» 133 »

	Herr <i>A. Key</i>	med 133 röster
	» <i>L. F. Odell</i>	» 133 »
	» <i>O. W. Redelius</i>	» 133 »
	» <i>J. G. Siljeström</i>	» 133 »
och samt till	» <i>J. Sjöberg</i> i Bodaryd	» 132 »

Ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 3:

	Herr <i>C. G. Frick</i>	med 123 röster
	» <i>A. W. Hyggrell</i>	» 123 »
	» <i>N. Jönsson</i> i Gammalstorp	» 123 »
	» <i>E. Olsson</i> i Sännersta	» 123 »
	» <i>P. Pehrsson</i> i Norrsund	» 123 »
	» <i>G. Sundberg</i>	» 123 »
	» <i>N. Akesson</i>	» 123 »
	» <i>L. Persson</i> i Helgebol	» 122 »
och	» <i>E. G. Fredholm</i> i Saleby	» 121 »

§ 5.

Föredrogs och hänvisades till behandling af statsutskottet Kongl. Maj:ts i gårdagens plenum aflemnade proposition till Riksdagen, angående vissa åtgärder i afseende förvaltningen af kronans domäner.

§ 6.

Remiss af Kongl. Maj:ts proposition angående nytt riksdagshus m. m. Vid föredragning dernäst af Kongl. Maj:ts på kanmarens bord hvilande proposition angående nytt riksdags- och riksbankshus m. m. begärdes ordet af

Herr Ohlsson från Stockholm, som yttrade: Innan den nu föredragna kongl. propositionen öfverlemnas till vederbörande utskott, ber jag att få framhålla en synpunkt, från hvilken frågan om platsen för nytt riksdagshus torde böra ses. Under de förberedande förhandlingarne i frågan har med mycket eftertryck framhållits önskvärdheten af att riksdagshuset förlades så, att kommunikationen med embetsverken blefve den möjligast beqväma, alltså att det förlades i deras närhet. För min del skulle jag icke vilja fästa den vikt dervid, att jag skulle förorda att man trängde in det nya riksdagshuset på Riddarholmen, der det är trångt nog förut. Men förnekas kan väl dock icke, att denna sida af saken är af viss vikt, och i så fall erbjuder sig i ett eller två af de förslag, som komiterade uppgjort, tillfälle att förlägga riksdagshuset så, att i framtiden och så småningom embetsverken kunna förflyttas och finna plats i riksdagshusets närhet. Det är nemligen gifvet att, äfven om det nuvarande riksdagshuset blir ledigt, det dock i framtiden skulle blifva för trångt att här på Riddarholmen förlägga alla embetsverken. Och dessutom synes det vara alldeles uppenbart, att de egendomar, som nu disponeras af dessa verk, i framtiden skola blifva för såväl privata

ändamål som för den allmänna rörelsen af så ofantligt värde, att det måste blifva en ren affär för staten att försälja dem och på andra platser inrätta åt sig nya tidsenliga embetslokaler. Såsom plats för sådana jemte riksdagshuset erbjuder ju Skeppsholmen ett tre gånger så stort utrymme som Riddarholmen, äfven om man ej tager Kastellholmen med i beräkningen. En fråga, som står i omedelbart samband med denna, är den om flottans förflyttning. Utan att göra anspråk på någon spådomsförmåga, torde dock efter alla tecken att döma väl kunna antagas, att vårt försvarsväsen kommer att utveckla sig i den riktningen, att Skeppsholmen med vattnet deromkring icke länge blir tillräcklig såsom station för flottan, och när en flyttning af denna anledning kommer att ske, erbjuder ju, som sagdt, Skeppsholmen ett utrymme, som är tillräckligt ej blott för riksdagshuset, utan äfven för alla de byggnader, staten kan anse erforderliga för i Stockholm förlagda embetsverk. Det är visserligen sant, att det för hvar och en stockholmare bör vara ett önskningsmål att så snart som möjligt få se Helgeandsholmen ordnad på ett värdigt sätt, men detta önskningsmål får naturligtvis vika, om statens högre intressen hafva andra fordringar. För öfrigt tror jag det vara bättre att öfverlemna frågan om ordnande af Helgeandsholmen enligt dess naturliga läge och beskaffenhet åt framtiden än att nu stänga in riksdagshuset på denna plats, som icke medgifver en vidare utveckling i det syfte jag antydtt och på samma gång fastslå en mot naturen stridande plan för Helgeandsholmens ordnande.

Vidare anfördes icke; och beslöt kammaren öfverlemna den ifrågavarande kongl. propositionen jemte det i anledning af densamma nu afgifna yttrande till statsutskottet.

§ 7.

Föredrogs och lades till handlingarne bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

justitieombudsmannens embetsrättelse, afgifven vid 1887 års till den 2 maj inkallade lagtima riksmöte;

statsutskottets utlåtanden:

N:o 1, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *första* hufvudtitel;

N:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *andra* hufvudtitel;

N:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *tredje* hufvudtitel;

N:o 10, i anledning af kamrarnes remiss å Riksdagens år 1886 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1884;

N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar i de norrländska länen;

N:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upplåtelse af mark från en vid Östersunds stad belägen kronolägenhet; och

N:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående af-söndring af jord från indragna militiebostället Stommen n:o 1 i Vermlands län; samt

bankoutskottets memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens tillstånd och förvaltning.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>L. Börjesson</i>	under 14 dagar från och med den 24 dennes			
»	<i>F. W. Metzén</i>	» 10 »	»	»	26 »
»	<i>J. P. Pettersson</i>	i Alfvestad » 14 »	»	»	25 »
»	<i>E. Olsson</i>	i Sännersta » 8 »	»	»	25 »
»	<i>C. F. Pettersson</i>	i Dänningelanda » 8 »	»	»	27 »
»	<i>S. Wieslander</i>	» 8 »	»	»	27 »
»	<i>C. F. Segerlind</i>	» 9 »	»	»	27 »
»	<i>A. Huss</i>	» 7 »	»	»	25 »
»	<i>A. M. Gudmundson</i>	10 »	»	»	23 »
och	<i>F. G. Janson</i>	i Carlshed » 8 »	»	»	26 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Måndagen den 23 Maj.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 15 och 16 dennes förda protokoll.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *N. von Steyern* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen nemligen:

med förslag till ny förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin; och

angående förvärfvande af mark för utvidgning af renbetesfjellen i Jemtlands län.

De sålunda aflemnade kongl. propositionerna blefvo, jemlikt 58 § riksdagsordningen, bordlagda till nästa sammanträde.

§ 3.

Till kammaren hade ankommit följande Kongl. Maj:ts utslag:

Kongl. Maj:ts utslag på de besvär, redaktören Wilhelm Bergstrand i underdånighet anfört öfver öfverståhållareembetets utslag den 6 maj 1887 i anledning af Bergstrands besvär öfver det inför magistraten i Stockholm den 18 nästförtgångne april afslutade val af ledamöter i Riksdagens Andra Kammare för tiden intill den 1 januari 1888: uti hvilket mål af handlingarne inhemtas:

att sedan Kongl. Maj:t den 4 mars 1887, med upplösande af den då församlade Riksdagen, förordnat om nya val i hela riket till Andra Kammaren och genom bref kallat Riksdagen att åter sammanträda den 2 maj, så hade öfverståhållareembetet till magistraten öfverlemnadt en skrifvelse från statistiska centralbyrån, som till åtljydnad af Kongl. Maj:ts befallning att skyndsamt utarbета och offentliggöra folkmängdsuppgifter, grundade på förhållandena den 31 december 1885, att tjena till ledning vid valet till Andra Kammaren, meddelat att Stockholms stad då hade en folkmängd af 215,688 personer;

att magistraten den 21 mars beslutit, att vid då förestående riksdagsmannavalet för Stockholms stad skulle utses tjuguen ledamöter i Riksdagens Andra Kammare;

att valet förrättades den 15 april å särskilda vallokaler, hvar efter magistraten den 18 i samma månad sammanträdde för valets afslutande;

att af de vid valförrättningarne förda särskilda protokoll visat sig att före detta kanslirådet friherre Alfred Henrik Edvard Fock, före detta kommerserådet Johan Sjöberg, konteramiralen friherre Berndt Oscar Stackelberg, professorn Ernst Axel Key, professorn friherre Adolf Erik Nordenskiöld, före detta fabrikören Carl Johan Grafström, rektorn Sixten Gabriel von Friesen, grosshandlaren, filosofie doktorn Otto Magnus Höglund, litteratören Ernst Beckman, före detta rektorn Per Adam Siljeström, godsegaren Wilhelm Walldén, fabrikören Theodor Winborg, medicine licentiaten Per Sigurd Lovén, tekniske fabrikören Johan Ohlsson, styrelseledamoten i södra ångvarnbolaget Johan Johansson, civilingenjören Johan Henrik Gotthard Fredholm, justitiekanslern Johan Erik Elliot, filosofie doktorn Johan Erik Nyström, före detta jernarbetaren Gustaf Eriksson, redaktören Emil Hammarlund och redaktören Richard Gustafsson blifvit genom de flesta rösterna utsedde till ledamöter för Stockholm i Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 januari 1888; i anledning hvaraf magistraten beslutit att för en hvar af dem i nämnda egenskap utfärda fullmakt enligt innehållet i 20 § af gällande riksdagsordning;

att klaganden hos öfverståthållareembetet öfverklagat valet och dervid yrkat, att enär, enligt klagandens åsigt, vid nu förrättade valet antalet riksdagsmän icke bort ökas utöfver det, som valts för treårsperioden 1885—1887, i följd hvaraf nu endast nitton riksdagsmän i Andra Kammaren bort för Stockholm utses, samt det icke kunde utrönas, huru valet skulle hafva utfallit, derest endast nitton riksdagsmän i stället för tjuguen blifvit valde, och sålunda tvetydighet förefunnes i fråga om hvilka personer rätteligen kunde vara till riksdagsmän för Stockholm utsedde, valet måtte i dess helhet upphävas och nytt val af nitton ledamöter ofördröjligen utskrifvas;

att före detta advokatfiskalen T. A. Billbergh, kamreraren Carl E. Ekgren och professorn E. V. Montan i afgifven förklaring yrkat valets fastställande;

samt att öfverståthållareembetet genom öfverklagade utslaget sig utlätit: att enär, i fråga om val af ledamöter i Riksdagens Andra Kammare, 13 § 3 mom. i riksdagsordningen föreskrefve, att i hvarje stad, som egde en folkmängd af tio tusen eller mer, skulle utses en riksdagsman för hvarje fullt tal af tiotusen, samt statistiska centralbyrån i skriftelse till öfverståthållareembetet den 10 mars innevarande år meddelat, att folkmängden i Stockholm den 31 december 1885 utgjort tvåhundra femton tusen sexhundra åttioåtta; ty och som utredning angående folkmängden icke förefunnes för senare tid, samt vid sådant förhållande tjuguen riksdagsmän skolat, jemlikt ofvanberörda föreskrift i riksdagsordningen, vid ifrågavarande val utses, funne öfverståthållareembetet skäligen att, med ogillande af besvären, fastställa valet;

och har öfverståthållareembetet tillkännagifvit, att förklaring icke blifvit inom utsatt tid till öfverståthållareembetet ingifven;

med Kongl. Maj:ts högsta domstol beslutet; gifvet Stockholms slott den 23 maj 1887.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär och finner skäl ej vara anfördt, som kan verka ändring i öfverståthållareembetets öfverklagade utslag. Det vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Under Kongl. Maj:ts sekret.

Georg Carlsson.

Detta utslag, som nu upplästes, lades till handlingarne.

§ 4.

Upplästes följande sjukbetyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr lektor G. Elowson, som sedan några dagar är konvalescent efter lunginflammation, icke utan synnerlig våda för helsa och lif kan under den närmaste veckan deltaga i Riksdagens arbeten, intygar
Stockholm den 22 maj 1887.

P. J. Wisjng,

Med dir och prof.

§ 5.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet justitieombudsmannens embetsberättelse, afgifven vid 1887 års till den 2 maj inkallade lagtima riksmöte.

§ 6.

Föredrogs, men blefvo å nyo bordlagda:
statsutskottets utlåtanden n:is 1, 2, 3, 10, 12, 13 och 14, samt
bankoutskottets memorial n:o 2.

§ 7.

Härefter lemnades på begäran ordet åt

Herr P. A. Siljeström, hvilken skriftligen anförde: Under den tid, jag haft förtroendet att sitta i konstitutionsutskottet, har bland annat och i sammanhang med frågan om den s. k. ekonomiska lagstiftningsmagten äfven afhandlats den särskilda frågan, huruvida det kan vara gagneligt att Riksdagen icke på något sätt medverkar vid bestämmandet af fraktafgifterna på statens jernvägar — Riksdagen, som likväl afgör huruvida portot för ett lokalbref skall vara 5 eller 6 öre, och som bestämmer den obetydligaste tullsats i tulltariffen. Ledamöterna af utskottet hafva ansett att, oberäknadt frågan om jernvägsekonomien i sin helhet, regeringen skulle hafva väsentlig nytta af att från Riksdagens sida få erfara de särskilda landsdelarnes

och de särskilda industrigrenarnes önskingar och behof i förstnämnda afseende, för att sålunda icke blifva alltför mycket beroende af det embetsverk, trafikstyrelsen, som i det fallet närmast har att med upplysningar gå regeringen till handa och som befarats dervidlag kunna komma att erhålla ett större inflytande, än man i allmänhet vill tillmäta ett embetsverk. Något, som för ej länge sedan tilldragit sig på detta område och som synes gifva stöd åt de nämnda farhågorna, har föranlett mig att påkalla kammarens uppmärksamhet för denna angelägenhet. Uti cirkulär af den 23 december förlidet år har trafikstyrelsen lemnat föreskrift om allehanda ändringar i gällande frakttaxa till efterrättelse i afseende på godsindelning och befodringsafgiften på statens jernvägar under år 1887. Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till trafikstyrelsen af den 15 oktober 1880 innehåller nu visserligen att styrelsen, såsom orden lyda, »eger handlingsfrihet i fråga om beviljande för särskilda fall af nedsättning med högst 20 procent uti de i gällande taxa bestämda fraktafgifter;» men denna handlingsfrihet tror jag att man hittills temligen allmänt tänkt sig begränsad till — såsom det ock heter i den citerade nådiga skrifvelsen — »särskilda fall» och till en eller annan inskränktare del af jernbanenätet. I det ofvannämnda cirkuläret har emellertid, så vida ej, tvärt emot hvad i det fallet både offentligt och enskildt man och man emellan yttrats, något särskildt Kongl. Maj:ts beslut i saken mellankommit, trafikstyrelsen tagit ifrågavarande handlingsfrihet i en så omfattande bemärkelse, att de föreskrifna ändringarne sträcka sig icke blott till hela jernbanenätet, utan derjemte till så många och så betydande klasser af fraktgods, att de deremot svarande fraktafgifterna enligt beräkning uppgå till omkring 50 procent af hela godstrafikens inkomst, i följd hvaraf, efter hvad det vill synas, en minskning i jernvägstrafikens behållna inkomst af kanske en million kronor, kanske mera, torde vara att emotse för år 1887. Jag är fullt förvissad, att om äfven trafikstyrelsen i detta fall gjort något för vidsträckt bruk af sin maktfullkomlighet, så har detta skett i den allra bästa afsigt, och jag tillåter mig ej bedöma, huruvida under förhandenvarande förhållanden åtgärden varit ur finansiell synpunkt mer eller mindre väl beräknad; men ur konstitutionel synpunkt kan jag icke anse det annat än såsom synnerligen betänkligt, om ett embetsverk på eget bevåg, utan direkt stöd af vare sig regering eller representation, vidtager någon åtgärd af så stor betydelse för näringslivet som det ifrågavarande och af natur att åstadkomma väsentliga rubbningar i statsbudgeten. Under sådant förhållande måste det vara af högsta vikt, att representationen erhåller fullständig och fullt autentisk upplysning i saken, hvilket senare, hvad den här ifrågavarande åtgärden beträffar, icke lär kunna ske annat än på det sätt jag nu tager mig friheten föreslå, då jag anhåller om kammarens medgifvande att till herr statsrådet och chefen för kongl. civildepartementet få framställa följande spörsmål:

Hafva de ändringar »i vissa delar af gällande godsindelning och befodringsafgifter», hvilka jernvägstrafikstyrelsen uti cirkulär af den 23 december 1886 föreskrifvit till vederbörandes efterrättelse under

år 1887, kommit till stånd i följd af ett Kongl. Maj:ts särskilda beslut eller endast på grund af nådiga skrifvelsen af den 15 oktober 1880, som gifver trafikstyrelsen handlingsfrihet i fråga om beviljande för särskilda fall af nedsättning med högst 20 procent uti de i gällande taxa bestämda fraktafgifter? Och anser i allmänhet regeringen att förändringar af fraktafgifterna på statens jernvägar i en så betydlig utsträckning, som den i nyssnämnda cirkulär angifna, må kunna af trafikstyrelsen vidtagas utan något Kongl. Maj:ts åtgörande i saken?

På derom af herr talmannen gifven proposition medgaf kammaren, att herr Siljeströms ifrågavarande spørsmål finge till herr statsrådet och chefen för kongl. civilepartementet framställas.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden n:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjette* hufvudtitel;

N:o 11, i anledning af Riksdagens år 1886 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1885; och

N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående restitution af stämpelafgift till delegarne i sterbhuset efter kabinettskammarherren, friherre Carl Otto Silfverschiöld; samt

lagutskottets utlåtanden n:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lagar angående handelsregister, firma och prokura samt angående tillägg till 15 kap. handelsbalken;

N:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående meddelande af rättegångsfullmakt genom telegram; och

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämman, samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 9.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

	Herr <i>P. Näsman</i>	under 8 dagar f. o. m. den 27 dennes
	» frih. <i>A. Tersmeden</i> » 5 » » » 27 »	
	» <i>P. G. Petersson</i> i Brystorp	» 7 » » » 28 »
	» <i>C. Johansson</i> i Esset » 12 » » » 28 »	
	» <i>P. Stockman</i>	» 10 » » » 30 »
	» <i>O. Bendeson</i>	» 8 » » » 27 »
och	» <i>C. A. Bokström</i>	» 9 » » » 31 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.